

3451 mensa ex lapide calcareo. Trevi *nella piazza HOLST.*, Trebiis prope ecclesiam SVAR. Ibi extat.

in fronte:

A · TITIVS · L · F · M · VERGILIVS · M · F · CENS · D · S · S

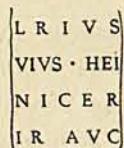
in latere intuentibus dextro:

M · VERGILIVS · M · F · A · TITIVS · L · F · CES

Descripsi. Holstenius ms. (cod. Dresd. F 193 f. 9), solam inscriptionem frontis in notis ad Cluverium p. 169; Suaresius Vat. 9140 f. 32 descriptam a Franc. Colalutio (?) a. 1657 (solam inscriptionem frontis); Nibby *memorie romane* 4 p. 78; Marocco *mon. dello stato pont.* 10 p. 55; Gori *giornale arcad.* vol. 191 (1866) p. 58 [= *delle vere sorgenti dell' acqua Marcia* p. 36].

Quod in inscriptione lateris pro CENS scriptum est CES, fortasse inde explicatur quod spatium pluribus litteris non vacabat; certe hoc fuit causae quod litterae D-S-S omissae sunt.

3452 Trevi in casa del sig. Capparelli.

Pierantoni *memorie del Lazio* tom. I f. 416.

Exhibui ut traditur. — 4 videtur fuisse [se]vir(i) Aug(ustalis).

3453 quadretto di pietra scutile [?], Trevi.

C · SVESTIDIVS · M · F
ANI FREGE
POLA · SVESTIDIA SORor
SEP

Rutilius Scotti f. 80 exhibet bis.

2 fortasse significantur Fregenae Etruriae. —

3 SOR ad v. 4 trahit exemplum alterum. —

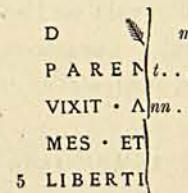
4 SE-P (cum puncto) traditur. Cf. infra n. 3460.
3504.

NAR · TEN · CVRAT ·
TVR · OBTENTO ·
PR · ORMA ·

Suaresius cod. Vat. 9140 f. 32 accepit ab episcopo Teatino, qui descriperat.

Tota corrupta.

3454 fragmentum tabulae marmoreae. Trevi
in aedibus Mucii Cecconi.

Descripsi.

3455 fistula plumbea (*acquedotto di piombo*) rep. anno 1617 (Trevi) *cavando una vigna in contrada detto il Vado della Terra sotto la chiesa di S. Pietro Apostolo.*

L · DOMINO SERVS Verna FECIT

Rutilius Scotti ms. f. 79. 80.

Nomen corruptum.

XXIV. SVBLAQVEVM (Subiaco).

Simbruini colles — nam ita olim videtur appellata esse a Romanis regio ea ubi hodie est Subiaco —, antea puto infrequentes, certe a nullo scriptorum memorati, nobiles facti sunt Claudio et Nerone principibus, quorum ille rivum aquae dictum Anienem novum inde Romam perduxit (Tac. ann. 14, 13: *fontes aquarum Simbruini collibus deductos urbi intulit*, conlato Frontino c. 14 *Anio novus — ad miliarium quadragesimum secundum in Simbruino (nempe agro) excipitur ex flumine*), hic villam ibi habuit, in qua anno p. C. 62 ictu fulminis paene exanimatus est (Tac. ann. 14, 22: *discumbens Nero apud Simbruina stagna [in villa vel prope locum, certe simile quid excidit], cui Sublaqueum nomen est*) et viam eo, Valeriae diverticulum, primus stravit (Frontin. c. 7). Tam haec via quam villa illa dicebantur Sublacensis (*Sublacensis (via)*, *quaе sub Nerone principe primum strata est*, Frontin. c. 7 cf. c. 14. 15; *villa Neroniana Sublaquensis*, Frontin. c. 93), a loco cui nomen fuit Sublaqueo et quem praeter Tacitum loco supra citato memorant Plinius h. n. 3, 109 (cf. infra) et itinerarium Peutingerianum (*Sublacio*, tramitis tamen viarum confusis). Qua condicione fuerit Sublaqueum aetate imperatorum Romanorum, parum constat. Non sui iuris fuisse, sed comprehensum finibus Tiburtium colligi posse videtur ex Tacito, qui ad narrationem de ictu fulminis supra relatam addit, accidisse id *finibus Tiburtum*; accedit quod non memoratur a chorographis inter res publicas Italiae. Sed obstat quod Varia interiecta inter Sublaqueum et Tibur in valle Anienis sui iuris videtur fuisse (v. p. 357), item regio montana inter Tibur et Sublaqueum nequaquam Tiburtium fuit, sed sua habuit municipia (p. 360. 364); Taciti autem testimonio in hac re non ita multum tribuendum esse videtur, propterea quod is illo loco non

chorographum agit, sed narrat quae Romae vulgus loquebatur (fulmen illud de Rubellio Plauto Tiburtino ut interpretarentur, poterat hominibus imperitis et novarum rerum avidis ansam dare sola vicinitas Sublaquei et Tiburis, et quod acciderat in ea regione ubi situm est Tibur, minus accurate accidisse dici intra fines Tiburtium). Inscriptiones repertae in regione, ubi hodie est Subiaco, — ipsum oppidum nullas dedit — rem non decidunt; argumenti enim sunt mere privati; sed tamen tribus quae sola adhuc in eis prodiit, non est Camilia Tiburtium, sed Aniensis (n. 3460). Ceterum nomen dederant Sublaqueo lacus complures (tres secundum Plinium), quibus subiacet, memorati et a Plinio (h. n. 3, 109: *Anio in monte Trebanorum ortus lacus tres amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim*) et a Tacito (ann. 14, 22 *Simbruina stagna*, cf. supra), item a Frontino de aquis cap. 13 (qui e tribus Plinii non videtur agnoscere nisi unum), denique a Gregorio Magno Dialog. lib. II c. 1¹), significati a Silio quoque 8, 368 (*quique Anienis habent ripas gelidoque rigantur Simbruvio*). Horum lacuum hodie nulla extant vestigia; perisse eos inundatione Anienis fluminis d. 20 Febr. anni p. C. 1305 ex chronicis Sublacensi referunt Holstenius ad Cluv. p. 129 et Nibby analisi 3 p. 125.

¹) *Desertus locus cui Sublacus vocabulum est . . . frigidas atque perspicuas emanat aquas; quae illic videlicet aquarum abundantia in extenso prius lacu colligitur, ad extremum vero in amnem derivatur.* — Conficta est epistula Gregorii Magni inserta Chronicis Sublacensi (apud Muratorium scr. rer. Ital. 24 p. 945 = antiqu. Ital. 4 p. 1054) et ad Registrum Sublacense (n. 216 ed. Allodi et Levi p. 252 cf. praef. p. IX) postea adiecta, qua pontifex ille castelli qui vocatur Sublacus possessionem monachis Sublacensibus confirmat.